

8,39,2. TBr. 3,7,2. — β) *Segen*: आ नो देवानामुप वेतु शंसः RV. 10, 31,1. पितृणां न शंसाः सुरातपः 78,3. 7,25,3. — c) personifiziert neben Bhaga RV. 5,46,3. 7,35,2; vgl. 10,64,10. — d) नरो शंसः RV. 2,34,6 wohl so v. a. नराशंसः. — 2) f. आ a) *das Rühmen, Preisen* ÇANDAR. im ÇKDr. तदानस्य Spr. 3196. आत्म^० Selbstlob 2636, v. l. — b) *Wunsch* H. an. 2,593 (lies वाङ्मया). MRD. s. 11. — c) *Ausspruch, Meldung* (वचस्) diess. प्रिय^० frohe Botschaft R. 2,72,41. — Vgl. अघशंस (Unheil verkündend) Buā. P. 5,22,14), उरु^०, स्रु^०, गम्भीर^०, जामि^०, जीव^०, तूष्णी^०, डः^०, नर^०, नृ^०, पाक^०.

शंसथ (wie oben) m. *Unterhaltung* (= संभाषण Comm.): सचेतनो भवतु शंसथे जनः Pār. Gṛh. 3,13.

शंसन (wie oben) n. 1) *Recitation* Ind. St. 2,288. विरुद्ध^० als Erkl. von गालि *Verwünschung* H. 272. neben योग als Beiw. Çiva's (= वेदप्रशस्य NĪLAK.) HARIV. 7425. — 2) *das Aussagen, Melden, Mittheilen*: द्वितीयाप्रिय^० eine zweite schlimme Botschaft R. 2,72,39. काप्यकारः स यच्चित्ते पापमाधाय शंसनम् *Bekennntniss* TRIK. 1,1,132. — Statt आशा शंसनं प्रार्थनम् bei ÇAMK. zu Bṛh. ÅR. Up. S. 123 ist आशाशंसनं प्रा^० zu lesen. Vgl. मङ्गल^०.

शंसनीय (wie oben) adj. *rühmenswerth, preiswürdig* NĪR. 4,24. RĀśA-TAR. 4,133.

शंसित partic. 1) (von शंस^० *gepriesen, gerühmt*: तथा मया सभामध्ये सो ऽयं सदैव शंसितः PAÑĀT. 102,8. *des Preisens werth*: जन्मन् Spr. 2861. — 2) fehlerhaft für संशित (von शा mit सम्).

शंसितर (von शंस^०) nom. ag. = शंस्तर P. 7,2,34. Schol. LĪTJ. 2,6, 11. मामधरे शंसितारः स्तुवन्ति MBh. 12,10299. 13,7369. VĀJU-P. bei MUIR, ST. 4,317, N. 281.

शंसिन् (wie oben) adj. am Ende eines comp. 1) *recitirend*. — 2) *aus-sagend, mittheilend, verrathend*: मुनयो ऽर्थशंसिनः Buā. P. 14,2,20. प्रज्ञावती दोक्तशंसिनी ते RAGH. 14,45. मूर्धानः क्षतलेकारशंसिनः KUMĀRAS. 2,26. वपुरादरातिशयशंसि ÇIC. 9,77. VIKR. 60,14. Spr. (II) 3413. KATHĀS. 10,90. 75,86. 101,349. RĀśA-TAR. 1,254. 6,198. *erwährend, sprechend* von: मङ्गल्यशङ्खचन्द्राब्जकोककैरवशंसिनी (नान्दी) SĀH. D. 282. *ankündigend, vorhersagend, verheissend*: उत्पाता भयशंसिनः MBh. 1,1415. 16, 6. पृथिवीक्षयशंसिनी निमित्तानि 6,5845. HARIV. 4256. प्रभ^० RĀśA-TAR. 3, 220. 222. RAGH. 3,14. 1,42. 12,90. VIKR. 65,11. VARĀH. BṚH. S. 89,3. 90,7. KATHĀS. 19,62. 107 (अङ्ग fehlerhaft). 35,107. 124,108. RĀśA-TAR. 1,194. Spr. (II) 160. TRIK. 3,3,264. — Vgl. अघ^०, उक्थ^०, ब्राह्मणाच्छं-सिन्, सु^०, कोत्रा^०.

शंस्तर (wie oben) nom. ag. URĀDIS. 2,94. TAITT. PRĀT. 16,5. P. 7,2, 34. *der da recitirt* RV. 1,162,5. निविदाम् AIT. Br. 3,11. = स्तोतर und im acc. शंस्तरम्, nom. acc. du. शंस्तौ nach UÉVAL. — Vgl. शंसितर.

शंस्तव्य (wie oben) adj. zu recitiren AIT. Br. 2,32. 42. 3,24. 35. 4,2.

शंस्य und शंस्था (8. शम् + स्थ, स्था) adj. P. 3,2,77. Schol.

शंस्य (von शंस^०) partic. fut. pass. P. 6,1,214. = शस्य KĀC. zu P. 3,1, 109. Vor. 26,19. 1) zu recitiren RV. 1,8,10. उक्थ 10,5. 5,39,5. — 2) *lobenswerth, preiswürdig* RV. 1,17,5. 116,11. 117,6. 2,34,11. अतिथि-गवाय शंस्यं करिष्यन् 6,26,3. 8,18,21. रयि 49,11. 10,47,2. 48,9. Bein. des Agni, in einer Formel VS. 3,37. TBr. 1,1,40,2. Schol. zu KĀT.

Ça. 385,3 v. u. 394,2.

1. शक्, शक्नोति Dhātup. 27,15 (शक्ता). अशकम्, शक्यम्, शक्यैः श-शैक, शेक, शेकुस्; शक्यति KĀ. 2. 9 aus Siddh. K. zu P. 7,2,10 (nach Siddh. K. ebend. auch शकिष्यति und शकिता neben शक्ता). partic. शक्त (s. bes.); *vermögen, im Stande sein, können*: यज्ञो देवान्यदि शक्नवाम RV. 1,27,13. 5,40,9. कथं शैक कथा यय 5,61,2. ÇAT. Br. 3,5,4,13. स एते द्वयैर्नाशक्नोत् 10,2,4,1. यावच्छकुयात् ÇĀM. Gṛh. 4,8. स तद्विलं दपउकाष्ठेन चखान न चाशकत् MBh. 1,794. अपूर्वा पूर्यन्निष्कामायुषापि न शकुयात् Spr. (II) 3696. क्रियतां यदि शक्नोषि गङ्गाया अवतारणम् R. 1,42,21. HARIV. 9696. तेभिः शक्ये वीर्यम् AV. 5,8,2. तच्छक्यम् VS. 1, 5,4,4. तदशकम् 2,28. इदं सर्वमशक्नोद्यदि किं च zu Stande bringen AIT. Br. 3,7. नाचिकेतं शक्यमहि (ÇAMK. ergänzt ज्ञातुम्) KATHOP. 3,2. mit einem infin. auf अम् P. 3,4,12. शक्ये वाजिनो यमम् RV. 2,5,4. 1,73,10. 3,27,3. आरभम् 9,73,3. आरुहम् 10,44,6. प्रतिष्ठापम् PAÑĀT. Br. 13,4, 11. विभाजम्, अपलुपम् P. 3,4,12. Schol. mit einem infin. auf तुम् P. 3,4, 65. RV. 10,2,3. AV. 4,18,6. VS. 11,10. AIT. Br. 1,7. ÇAT. Br. 1,1,4, 17,4,4,13. 2,4,2,6. 5,2,2,4. 14,9,2,8. शक्नोति, शकुमः u. s. w. M. 7,6. 44. MBh. 1,5878. 3,2152. 11277. 5,7251. R. 1,20,4. ÇĀK. 18,23. DAÇAK. 80,15. PAÑĀT. 44,2. 69,3. अशकुवन् M. 9,229. 10,99. MBh. 3,2089. R. 1,64,14. अशकुवान् BHATT. 3,6 (mit Verweisung auf P. 3,2,129). शकुयात् M. 8,130. शशाक R. 2,39,8. 3,52,19. RAGH. 3,58. शेकुः MBh. 5,7287 (mit der ed. Bomb. zu lesen शेकुराकाशगास्ताद). अशकत् 1,2246. 7230. 3,2919. 11965. R. 2,14,11. 64,19. शक्यामि u. s. w. MBh. 1,6132. 6185. fg. 6140. 5,7039. R. 2,21,27. 48,10. MRGH. 20. Spr. 4715. KATHĀS. 43,266. शक्याम R. 2,56,7. mit einem nom. act. im acc.: दानेन वधनि-र्णेकं सर्पादीनामशकुवन् M. 11,139. im dat.: कर्मणे वा देवेभ्यः शक्यम् *verwenden können* für TS. 1,1,4,1. ग्रहणाय *greifen können* ÇAT. Br. 14,3,4,7. विशेषाय MBh. 14,108. तत्प्रबोधाय R. 6,37,38. तत्प्रतिकर्तुं Buā. P. 3,5,47. im loc.: ग्रहणे तस्य R. 1,66,19. अस्त्रोत्थापने Buā. P. 3,26,62. In derselben Bed. auch शैक्यति Dhātup. 26,78 (मर्षणो). मर्तुं न शक्यामि MBh. 1,6754. न शक्यामः प्रवेष्टुं विवरं भुवः 8395. R. GORR. 2, 59,22. 4,5,28. 5,48,14. auch शक्यते med.: शक्यते ता गिरः सम्पक्रतुं मयि MBh. 3,2367. किं वा शक्यामहे वक्तुं गुणानां ते महेदयम् (so die neuere Ausg.) HARIV. 6325. शक्यसे (शक्यते impers. die neuere Ausg.) यदि रक्षितुम् 9697. शक्ये जीवितुम् R. 3,75,30. In der Regel hat शक्यते passive Bed. und zwar 1) *überwunden werden, unterliegen*: तस्मा ये न शक्यन्ते शस्त्रैः मुनिशितैरपि Spr. (II) 2500. — 2) *einem Drängen nach-geben*: निवर्त्यमानापि च सा ज्ञातिर्भवेव शक्यते MBh. 5,7350. — 3) *impers. für Jmd möglich sein*: स्थीयतां यदि शक्यते so v. a. *wenn du vermagst* MBh. 1,6678. mit einem infin.: शक्यते यदि रक्षितुम् so v. a. *wenn du zu schützen vermagst* HARIV. 9697 nach der Lesart der neueren Ausg. — 4) mit einem infin. *durch Jmd oder Etwas (instr.) das Object einer Thätigkeit werden können*, was wir durch können und einen infin. pass. auszudrücken pflegen: न तथैतानि (इन्द्रियाणि) शक्यन्ते संनियन्तुम् *können nicht gebündelt werden* M. 2,96. शुचिना u. s. w. प्रणेतुं शक्यते दण्डः 7,31. MBh. 1,1824. 5566. 5570. 3,2812. 5,7985. R. 2,25,2. नहि रथ्या सु शक्यन्ते गन्तुं बहुजनाकुलाः 33,4. R. 1,10. Spr. (II) 1519. 2801. VARĀH. BṚH. S. 11,2. KATHĀS. 18,82. H. 793. PAÑĀT. 43,17. HIT. 7,22.